

Coronasteunfraude valt mee. NOW terugbetalen NOW is het probleem

De overheid pakte vorig jaar enorm uit met miljarden coronasteun aan het bedrijfsleven, vooral met loonsteun via de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) en vaste lasten steun via de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Accountants, hoogleraren, de Rekenkamer - iedereen stond in de rij om te wijzen op het risico van fraude. De meldingen stroomden dan ook binnen. Maar in de praktijk zijn er weinig strafrechtelijke onderzoeken. Het echte probleem is dat zestig procent van de bedrijven die NOW aanvraag hun voorschot nu geheel of gedeeltelijk terug moeten betalen. Bezwaar maken kan lonen.

Fraude

Ondanks de stroom aan waarschuwingen voor corona fraude lijkt het met die fraude wel mee te vallen. Zie over fraude met de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) [deze blog](#). Er lopen momenteel ongeveer dertig strafrechtelijke onderzoeken naar misbruik van de NOW en enkele tientallen strafzaken die over fraude met de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) gaan. Aangezien vorig jaar ruim [139.000 bedrijven in de eerste ronde gebruik maakten van de NOW](#) en ruim 40.000 van de TVL valt het aantal strafzaken in verhouding best mee.¹

NOW: voorschotten vaak te hoog

Wat niet meevalt is dat naar schatting *zestig procent* van de bedrijven hun NOW voorschot (uit de eerste ronde) geheel of gedeeltelijk terug moet betalen.² De oorzaak is niet dat bedrijven fraudeerden, maar dat het ontvangen voorschot hoger is dan de subsidie waar bedrijven recht op hebben. Dat komt door de systematiek van de NOW. De hoogte van de subsidie is gebaseerd op het percentage aan omzetverlies en op de hoogte van de loonsom. Bij het aanvragen van NOW schatten bedrijven *vooraf* zelf in hoeveel omzetverlies ze denken te gaan lijden in de komende NOW-periode. Op die basis wordt een voorschot uitgekeerd. Na afloop van de periode moeten de bedrijven aantonen hoeveel omzetverlies er daadwerkelijk is. Dan wordt het definitieve bedrag aan NOW subsidie vastgesteld. Is het definitief vastgestelde bedrag lager dan het verstrekte voorschot dan ontstaat in zoverre een terugbetalingsverplichting voor de ondernemer. Voor de eerste ronde NOW vindt die vaststelling momenteel plaats.

Omzetsdaling te hoog ingeschat

Zeker in het begin van de pandemie wist niemand wat er zou gebeuren. Veel bedrijven hebben het omzetverlies te hoog ingeschat. In 80% van de gevallen is dat de belangrijkste oorzaak dat het NOW voorschot geheel of gedeeltelijk terugbetaald moet worden.³

¹ Zie CBS: hoeveel-bedrijven-gebruiken-steunmaatregelen-coronacrisis-door-de-overheid

² Kamerbrief steun- en herstelpakket 3e kwartaal 2021

³ Kamerstuk 35420, nr 236.

Dalende loonsom

De andere factor bij het bepalen van de hoogte van de NOW subsidie is de loonsom. Als de loonsom in de NOW subsidieperiode daalde, door ontslagen, pensionering of door vrijwillig vertrek van werknemers, daalt ook de hoogte van de NOW subsidie waarop recht bestaat. Die subsidie is immers bedoeld voor het doorbetalen van lonen. Een ten opzichte van de subsidieaanvraag gedaalde loonsom heeft een groot effect, want 90% van de daling wordt afgetrokken van de toegekende subsidie. Er wordt geen rekening mee gehouden dat de NOW, gebaseerd op de omzetzaling, slechts een deel van de loonsom subsidieert. Dat hebben ondernemers niet altijd van tevoren goed kunnen inschatten, laat staan dat zij bij hun liquiditeitsbeheer daarmee rekening hebben gehouden.

Ook de TVL is een voorschot op basis van verwacht omzetverlies. Wie beide vormen van steun ontving en een te hoog omzetverlies heeft ingeschat, krijgt een flinke terugvordering. De combinatie van NOW en TVL levert ook een andere onaangename verrassing op. Voor de berekening van het omzetverlies volgens de NOW telt de ontvangen TVL mee als omzet (in de eerste twee NOW rondes). Daardoor wordt het omzetverlies volgens de NOW definitie minder. Voor sommige bedrijven leidt dat ertoe dat ze onder de drempel komen van 20% omzetverlies en helemaal geen recht meer hebben op NOW.

Terugbetalen en de schuldenafgrond

Hoewel het te veel ontvangen bedrag in principe binnen zes weken moet worden terugbetaald is een betalingsregeling mogelijk, waarbij in overleg met het UWV (voor de NOW) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, uitvoeringsorganisatie voor de TVL) een termijn van maximaal vijf jaar kan worden gegeven. Voor ruim 40% van de bedrijven blijkt dat ook nodig te zijn. Met de toeslagenaffaire in het achterhoofd proberen de uitvoeringsorganisaties coulant te zijn. Niemand zit te wachten op ondernemers die nu alsnog failliet gaan.

Het risico van faillissement zit er echter wel in. Veel bedrijven hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om uitstel van betaling voor belastingen te krijgen. Sinds 1 juli 2021 moeten bedrijven weer aan hun normale belastingverplichtingen gaan voldoen. Vanaf 1 oktober 2022 moeten de opgebouwde belastingschulden worden afgelost. Daar krijgen bedrijven vijf jaar de tijd voor. De invorderingsrente stijgt weer, van 0,01% nu naar 4% in 2024. Wie er in niet in slaagt om te veel ontvangen subsidies voor oktober 2022 af te betalen wordt vanaf die datum geconfronteerd met terugbetalingsverplichtingen voor belastingschulden (inclusief rente), NOW én TVL. Een opstapeling van terugbetalingen, zeker als ondernemers bij wie het water aan de lippen komt ook nog andere schulden hebben lopen die moeten worden afgelost. Hoewel ministers Blok, Hoekstra en Koolmees en staatssecretarissen Keijzer en Vijlbrief in een [kamerbrief](#)⁴ spreken van een mogelijke 'schuldenafgrond', laten ze ook weten dat ze niets zien in het kwijtschelden van belastingschulden. Dat zou onrechtvaardig zijn ten opzichte van ondernemers die wel hun belastingen hebben betaald en de concurrentieverhoudingen verstoren.

⁴ Kamerbrief steun- en herstelpakket 3e kwartaal 2021, p. 22

Maak bezwaar

Wat kun je dan doen als je als ondernemer in de problemen raakt? Wie een flink bedrag aan NOW terug moet betalen doet er goed aan om allereerst na te (laten) gaan of er reden kan zijn om bezwaar te maken. Is de omzetsdaling correct berekend? Kloppen de verminderingen wegens loonsomdaling en zijn die op de juiste referentiemaand gebaseerd? Er zijn inmiddels vier NOW rondes en in elke ronde zijn de wijze van berekening van het subsidiebedrag en de voorwaarden aangepast. De NOW-1 is meerdere keren gewijzigd en aangevuld.⁵ Er kan dus van alles misgaan bij de vaststelling van de NOW subsidie door het UWV. Neemt u vooral contact op met een belastingadviseur of -advocaat als u meent dat de terugvordering mogelijk niet terecht is.

Blijven de schulden zich opstapelen dan rest alleen de mogelijkheid te verzoeken om coulance. Met de kinderopvangtoeslag-affaire in het achterhoofd zal de overheid voorlopig welwillend omgaan met betalingsproblemen. En wie weet is op termijn een vorm van kwijtschelding toch mogelijk, bijvoorbeeld doordat geen invorderingsmaatregelen meer worden getroffen. De tijd zal het leren.

⁵ Kamerbrief Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud 3, vaststellingsproces NOW 1 en wijzigingsregeling NOW 1 en 2